

Manual för utvärdering och uppföljning av hjälpmedelsförskrivning i vårdkedjan

Denna manual ska ge ett stöd i samband med utvärdering och uppföljning av personliga hjälpmedel. Enligt rutinen för uppföljning av hjälpmedelsförskrivning ska förskrivaren ta ett beslut om uppföljningsbehov och -intervall, under förutsättning att hjälpmedelsförskrivningen uppfyller kriterier i *Handbok för förskrivning av personliga hjälpmedel* och *lokala rutiner*. För att få en grund för detta bedöms funktion, nytta och risk. Denna manual beskriver de olika stegen i denna bedömning, beslut samt dokumentation och överrapportering. Som komplement finns checklista för hjälpmedel med sittfunktion.

1. Uppfylls kriterier?

Kontrollera om förskrivningen uppfyller kriterier enligt *Handbok för förskrivning av personliga hjälpmedel* och från eventuella *lokala rutiner*.

2. Funktion och nytta

Ta om möjligt reda på *dokumenterade mål* från förskrivning/senaste uppföljning. Efterfråga brukarens uppfattning om vilket målet var. **Är målet uppnått?** Vid behov revidera mål eller om målsättning inte finns, formulera mål.

Utfallet kan bli följande:

- Funktion och nytta är uppnått enligt uppsatta mål.
- Osäkerhet vad gäller hjälpmedlets framtida funktion och nytta föreligger. Ev. tätare uppföljningsintervall
- Hjälpmedlet fyller ingen funktion, ingen nytta kan ses. Ev. ny förskrivningsprocess.

Ta också reda på:

- Är hjälpmedlet rätt inställt och anpassat till brukaren.
- Kan brukaren/medhjälparen använda hjälpmedlet på ett ändamålsenligt sätt i avsedd miljö.
- Kan det behövas mer träning för att få optimal nytta av hjälpmedlet.

3. Följs bruksanvisning?

Kontrollera om brukaren har bruksanvisning. Om inte, åtgärda om möjligt. Följs den t.ex. vad gäller kroppsvikt, användningsområde och underhåll (t.ex. rengöring). Det kan vara lämpligt att gå igenom den tillsammans med brukaren.

4. Är märkningen intakt?

Kontrollera att märkning med individnummer och för ev. specialanpassning är intakt. Om individnumret saknas kontakta hjälpmedelsförsörjare för att få ny etikett.

5. Är hjälpmedlet i funktionsdugligt skick?

Om inte, åtgärda. När hjälpmedlet utsätts för ökad påfrestning kan behov finnas av tätare funktionskontroll

6. Vet brukaren vart han/hon vänder sig vid problem med hjälpmedlet och vid återlämning?

Kontrollera att brukaren har aktuell information. Om inte, lämna skriftlig information.

7. Riskanalys

Riskanalys är en systematisk identifiering och bedömning av risker i ett visst sammanhang. I detta sammanhang innebär det att riskerna för brukare analyseras vid varje hjälpmedelsuppföljning.

Identifiera risker

- Påverkar hjälpmedlet brukarens kroppsfunktion, t.ex. förslitningsskador, nedsatt balans.
- Förändrad kroppsfunktion, t.ex. kroppsvikt, inkontinens, demens, tonus.
- När, var och hur ofta används hjälpmedlet? Utsätts hjälpmedlet för stor belastning, t.ex. frekventa transporter.
- Kan brukaren/medhjälparen använda hjälpmedlet på ett säkert sätt i avsedd miljö.

Vad kan hända?

Hur stor är sannolikheten att det händer?

Vilka blir konsekvenserna/hur allvarligt är det om det händer?

Vad är orsakerna till att det skulle kunna hända?

Identifiera bakomliggande orsaker

Använd förslagsvis ”Varför-därför-metodiken”

Ex. Risk att brukaren faller när han sätter sig på rollatorn.

VARFÖR - för att rollatorn rullar undan

DÄRFÖR - att bromsen inte tar

VARFÖR – för att däcken är slitna

DÄRFÖR – att brukaren alltid bromsar när han går

VARFÖR – för att brukaren tycker rollatorn rullar för fort

Eliminera/begränsa eventuella orsaker/ risker

Kan risken elimineras eller begränsas?

I exemplet ovan: Eliminera orsaken/risken genom att montera släpbroms

Om de identifierade orsakerna elimineras eller begränsas, förhindrar det att risken kan uppstå i framtiden? Om svaret på frågan är ”ja” är dessa de bakomliggande orsakerna/riskerna.

8. Sammanvägning

Vid varje hjälpmedelsuppföljning behöver alla delar ovan utföras. En sammanvägning av nytta och risk leder till beslut om förskrivningen skall förlängas eller ej. Skall förskrivningen tidsbegränsas?

- Kan ett återtagande av hjälpmedlet ge konsekvenser för patient/brukare avseende kroppsfunktioner, aktivitet/delaktighet och/eller omgivningsfaktorer? Kan behovet av hjälpmedlet elimineras med träning?

9. Beslut om uppföljningsbehov och uppföljningsintervall

Besluta om uppföljningsbehov utifrån ställningstagande till förskrivningen och enligt lokala anvisningar för personliga hjälpmedel.

Alternativen är:

- *Uppföljningsbehov kan finnas.* Om inget uppföljningsbehov finns överväg egenvård.
- *Uppföljningsbehov finns alltid*

Besluta om uppföljningsintervall utifrån ställningstagande till förskrivningen och enligt lokala anvisningar för personliga hjälpmedel.

Beslut ska tas om tid för nästa uppföljning. Administrativt stöd med påminnelse/bevakningsfunktion rekommenderas.

Dokumentation

Samtliga bedömningar och beslut skall dokumenteras i patientjournal. Journalanteckningen bör bl.a. innehålla

- Mål med hjälpmedlet
- Riskbedömning
- Åtgärd
- Resultat

Överrapportering

Överrapportering ska göras enligt gällande rutin och ska innehålla uppgifter om bedömning/förskrivning av hjälpmedel eller förändring på befintligt hjälpmedel vid aktuellt vårdtillfälle

- Mål med hjälpmedlet
- Riskbedömning
- Kvarstående åtgärd (beroende på var i förskrivningsprocessen inklusive uppföljningsprocessen överrapporteringen sker).

Överrapportering kan göras när som helst under hela förskrivningsprocessen.

Kortversion till Manual för utvärdering och uppföljning av hjälpmedelsförskrivning i vårdkedjan

1. Uppfylls kriterier?
2. Funktion och nytta. Är målet uppnått?
3. Följs bruksanvisning?
4. Är märkningen intakt?
5. Är hjälpmedlet i funktionsdugligt skick?
6. Vet brukaren vart han/hon vänder sig vid problem med hjälpmedlet och vid återlämning?
7. Riskanalys.
8. Sammanvägning.
9. Beslut om uppföljningsbehov och uppföljningsintervall.